

1. Cel prowadzonych badań/hipoteza badawcza

Głównym celem planowanego badania jest wyjaśnienie i opisanie przemian wzorców reprodukcji ludności w Polsce, z wykorzystaniem teorii klas społecznych Pierre'a Bourdieu. Wzorce reprodukcji rozumiane są tutaj jako zachowania i decyzje związane z: wchodzeniem w związki (zarówno małżeńskie jak i nieformalne), liczbą dzieci, wiekiem wejścia w rodzicielstwo, stosunkiem do podziału ról i obowiązków w gospodarstwie domowym oraz międzygeneracyjnym transferem norm i wartości. Osiągnięcie zamierzonego celu badawczego będzie możliwe dzięki rekonstrukcji struktury klasowej na podstawie danych ilościowych wykorzystującej informację o rodzaju wykonywanej pracy (kod ISCO).

W pierwszej kolejności będziemy zatem poszukiwać odpowiedzi na pytanie o to, czy przynależność do wyróżnionych klas społecznych będzie wpływała różnicująco na ww. aspekty wzorców reprodukcji? Czy efekt ten będzie istotnie różny od wpływu poziomu wykształcenia biorąc pod uwagę obserwowaną w ostatnich latach „ekspansję edukacyjną”, której rezultatem jest rosnący udział osób z wykształceniem wyższym. Mając na względzie te podstawowe kwestie, projekt będzie chciał odpowiedzieć na pytanie o wartość „poziomu wykształcenia” oraz „klasy społecznej” jako wskaźników różnicujących wzorce reprodukcji ludności w Polsce. Czy „poziom wykształcenia” jest nadal wskaźnikiem pozwalającym na uchwycenie odmiennych praktyk, strategii i wartości związanych z formowaniem rodziny i posiadaniem potomstwa czy też większą rolę odgrywa przynależność klasowa jako wskaźnik integrujący wymiar ekonomiczny, kulturowy i społeczny decyzji indywidualnych. Pytanie to wynika z obserwowanego we współczesnej Polsce napięcia między zdobywaniem edukacji formalnej a możliwościami zdobycia pozycji na rynku pracy które, zdaniem wielu badaczy, silnie wpływa na indywidualne decyzje reprodukcyjne

2. Zastosowana metoda badawcza/metodyka

W projekcie stosujemy podejście ilościowe opierające się na analizie danych zastanych. W celu odpowiedzi na postawione pytania badawcze zamierzamy wykorzystać dane pochodzące z dwóch rund badania pt.: „Rodziny, generacje i płeć kulturowa (GSS-PL)” zrealizowanych odpowiednio w 2011 oraz 2015 roku. Drugim źródłem danych są dwie rundy badania panelowego gospodarstw domowych pt.: „Uwarunkowania decyzji edukacyjnych (UDE)” zrealizowane odpowiednio w 2013 oraz w 2014 roku.

Pierwszy etap analiz będzie polegał na odtworzeniu struktury klasowej jako miernika utworzonego w oparciu o historię zatrudnienia respondentów (kody ISCO wraz z uwzględnieniem ich zmian w czasie). Rekonstrukcja umożliwi ilościową charakterystykę klas społecznych oraz wstępne analizy opisowe w celu określenia różnic we wzorcach reprodukcji między wyodrębnionymi klasami. Otrzymane wyniki zostaną porównane z analogicznymi zestawieniami dla wyodrębnionych grup wykształcenia co umożliwi porównanie efektywności obu mierników pod kątem możliwości wyodrębnienia różnic we wzorcach reprodukcji.

Drugi etap planowanych analiz polega na zbudowaniu modeli statystycznych w których przynależność klasowa jest główną zmienną wyjaśniającą a ww. poszczególne aspekty wzorców reprodukcji zostaną zoperacjonalizowane jako zmienne wyjaśniane. Również na tym etapie badania potencjał wyjaśniający przynależności klasowej zostanie porównany z potencjałem wyjaśniającym poziomu wykształcenia.

3. Wpływ spodziewanych rezultatów na rozwój nauki, cywilizacji, społeczeństwa

Dzięki zastosowaniu nowej, dla demografii, perspektywy teoretycznej klas społecznych Pierre'a Bourdieu projekt może przyczynić się do wzbogacenia rdzenia teoretycznego demografii jako dyscypliny naukowej a także poprawy zrozumienia przemian wzorca formowania rodziny oraz wzorca dzietności w Polsce. Na uwagę zasługuje też fakt, iż proponowana teoria klas społecznych integrująca wymiar ekonomiczny, kulturowy i społeczny, przyczynia się do ściślejszej „współpracy” socjologii i demografii w celu wyjaśnienia przemian ludnościowych w kontekście zmiany społecznej i systemowej a także przyszłych trendów związanych z liczbą posiadanych dzieci i wzorcem formowania rodziny.

Planowane badanie włącza Polskę w nurt światowych badań demograficznych mających na celu wyjaśnienie indywidualnych różnic we wzorcach reprodukcji. Dzięki temu, iż proponowane badanie włącza po raz pierwszy teorię klas społecznych Pierre'a Bourdieu do analiz demograficznych, wyniki będą ważnym głosem w dyskusji dotyczącej tego jakie czynniki lub ich grupy wpływają na takie aspekty wzorców reprodukcji jak redukcja liczby urodzeń, opóźnianie decyzji o urodzeniu pierwszego dziecka czy proces wchodzenia w związki formalne i nieformalne.